

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ SWOT-АНАЛІЗУ ТА PEST-АНАЛІЗУ

Стратегія розвитку молокопереробних підприємств має включати заходи спрямовані як на випуск конкурентоспроможної продукції, так і на утримання досягнутого рівня конкурентоспроможності. Усе це не можливе без певних зусиль підприємств з вивчення конкурентного середовища. Одним з основних інструментів стратегічного управління, що оцінюють в комплексі внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на розвиток компанії є SWOT-аналіз та PEST-аналіз.

Виявлені в результаті дослідження зовнішні і внутрішні джерела формування конкурентних позицій досліджуваних молокопереробних підприємств створюють всі передумови для подальшої оцінки конкурентних переваг товаровиробника та розробки конкурентної стратегії його розвитку.

SWOT-аналіз в порівнянні з іншими методами має як переваги, так і недоліки. Основною його перевагою є простота і можливість витратити невеликі кошти на його проведення, а також гнучкість і наявність безлічі варіантів. Також, це систематизація знань про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на процес стратегічного планування; можливість визначити конкурентні переваги підприємства та сформувані стратегічні пріоритети, періодично проводити діагностику ринку та ресурсів підприємства. Недоліками SWOT-аналізу, які потрібно враховувати є: неможливість врахування всіх сил і слабкостей, можливостей і загроз; суб'єктивність вибору та ранжування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища; погана адаптація до середовища, що постійно змінюється.

Узагальнення результатів SWOT-аналізу дозволило визначити основні напрями досягнення підприємствами молокопереробної галузі поставлених цілей подальшого конкурентного розвитку: збільшення обсягів постачання молока, перехід на використання більш високоякісної сировини; нарощування обсягів виробництва молочної продукції, поліпшення її споживчих властивостей; пошук і концентрація зусиль на невеликих, незайнятих нішах ринку; пристосування до потреб конкретних груп споживачів; утримання на низькому рівні витрат виробництва молокопродуктів; оптимізація кількісної та якісної структури персоналу; підвищення ефективності управління підприємством; розширення обсягів та масштабу збуту молочної продукції, активізація маркетингової діяльності; мінімізація фінансових ризиків підприємства (табл. 1).

Таблиця 1.

Матриця SWOT-аналізу молокопереробного підприємства

		Зовнішнє середовище	
		1	3
Внутрішнє середовище	Сильні сторони	<p style="text-align: center;">Можливості</p> -Ріст рівня попиту на продукцію; -Удосконалення технологій виробництва; -Зниження цін; -Захват частки ринку у конкурентів	<p style="text-align: center;">Загрози</p> -Втрата частки ринку; -Вигідніші ціни ніж у конкурентів; -Високі бар'єри виходу на окремі ринки; -Конкуренти, що швидко розвиваються; -Збої в постачанні товарів на ринок
		«Сильні сторони» і «можливості»	«Сильні сторони» і «загрози»
	Слабкі сторони	-розширення географії закупок сировинного молока місцевого регіону; -збільшення випуску високоякісної продукції; -швидка переорієнтація на нові споживчі сегменти; -утримання цінової переваги за рахунок завантаження виробничих потужностей; -розширення збуту молочної продукції за допомогою торгових посередників	-перехід на технології з меншими затратами сировинного молока; -формування довгострокових відносин з найбільш пріоритетними постачальниками; -виробництво продукції з більш високими якісними характеристиками; -формування довгострокових відносин з найбільш пріоритетними торговими посередниками; -диференціація продукції та орієнтація на інші споживчі сегменти
		«Слабкі сторони» і «можливості»	«Слабкі сторони» і «загрози»
		-розширення асортименту продукції; -здійснення агресивної збутової політики; -розширення території збуту молочної продукції; -зростання виручки за рахунок збільшення випуску продукції вищої цінової категорії	-розширення ареалу закупівель молока; -придбання сучасного високо-технологічного обладнання та застосування інноваційних технологій; -розвиток фірмової торгівлі; -використання послуг сторонніх висококваліфікованих спеціалістів

Таблиця 2

PEST-аналіз для молокопереробного підприємства

<p>Політика (P):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення політичних реформ; 2. Зміни законодавства щодо молокопереробної галузі; 3. Зміна політичних партій; 4. Загроза терористичних актів; 5. Державне регулювання конкуренції у молокопереробній галузі; 6. Сучасні світові тенденції розвитку молочної галузі 	<p>Економіка (E):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна ситуація в Україні; 2. Підвищення рівня інфляції; 3. Динаміка курсу національної валюти; 4. Зміна податкової політики; 5. Зміна рівнів доходів населення; 6. Зміни у витратах підприємств через зміни комунальних тарифів, зокрема зміну витрат на водопостачання, транспортування та упаковку молочної продукції тощо
<p>Соціум (S):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни у базових суспільних цінностях; 2. Зміна стилю життя; 3. Стан довкілля в країні; 4. Здоровий спосіб життя; 5. Демографічні зміни (у тому числі структури населення, темпів його зростання) 	<p>Технологія (T):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поява нових технологій; 2. Зміни у рівні механізації виробництва; 3. Швидкість зміни й адаптації нових технологій у виробництві; 4. Виробництво нових молочних продуктів на базі інновацій

Результатом PEST-аналізу є вибір основних факторів зовнішнього макросередовища, які формують можливості і загрози для компанії у прогнозованому періоді. Можна зробити висновок, що:

- зміна законодавства дозволяє підприємству скористатися сприятливими можливостями для завоювання ніш на ринку, розширення сфери діяльності;
- зміна політичних партій здійснює невеликий позитивний вплив. Цей фактор є можливістю зміцнити позиції компанії на ринку;
- загроза терактів становить серйозну проблему для компанії, оскільки у цьому випадку компанія зазнає великих втрат і постраждає економіка країни в цілому;
- економічна нестабільність у країні є загрозою для компанії; розвиток та вдосконалення технологій на підприємстві забезпечить зростання ефективності виробництва;
- зміни у базових цінностях та посилення тенденцій до здорового способу життя позитивно вплинуть на розвиток ринку молочної продукції, адже вона є корисним джерелом енергії для нормальної життєдіяльності людей;
- демографічні зміни, зокрема зростання чисельності населення, є гарною можливістю для залучення більшої кількості споживачів до продукції підприємства і збільшення частки його прибутку;
- стан довкілля в країні може стати загрозою для виробництва молочної продукції. Рівень екологічної безпеки в державі залишається незадовільним. На це впливає насиченість території промисловими та іншими екологічно небезпечними об'єктами, низький рівень амортизації основних фондів, що для більшості з них наближається до критичних значень, у зв'язку з чим зростає ризик виникнення аварій і катастроф техногенного походження.

Правильно і вчасно прийняті стратегічні рішення грають сьогодні ключову роль в успішній діяльності організації. Саме вони роблять вирішальний вплив на конкурентоспроможність продукції і підприємства в цілому.

Для визначення конкурентної стратегії молокопереробного підприємства доцільно використовувати SWOT-аналіз. Це дозволить дослідити стан підприємства на ринку молочної продукції та виявити перспективи щодо його розвитку з урахуванням існуючих і можливих загроз.